

Boek over vijf eeuwen recht in Zuidbroek

Van onze verslaggeefster
GREETJE OESEBURG

Zuidbroek Als aan het eind van dit jaar de deur van het kantongerecht in Zuidbroek definitief in het slot valt, betekent dit het einde van bijna vijf eeuwen rechtspraak in dit dorp. Reden voor Melle Vos, senior gerechtssecretaris in Groningen, om samen met de arrondissement-archivaris in de geschiedenis te duiken van de Zuidbroekster rechtbank. De resultaten van dit onderzoek worden in een boek vastgelegd. De bedoeling is dat het boekwerk klaar moet zijn als de laatste stafzitting in Zuidbroek wordt gehouden. Maar voor het zover is, moet er nog veel onderzoek worden verricht. Moeilijkheid daarbij is dat onder meer de processtukken verdeeld zijn over de archieven van de diverse gemeenten en het rijksarchief.

Eén van de (belangrijke) zaken die nader moet worden uitgespit, is de reden waarom juist Zuidbroek werd gekozen tot vestigingsplaats van een kantongerecht. Naar het waarom is nu nog slechts gissen. Waren er belangrijke notabelen die een vinger in de pap hadden of gaf het de doorslag dat Zuidbroek een goede spoorverbinding had? "Daar moet ik nog achter zien te komen," zegt Melle Vos, die zelf van 1968 tot 1983 als griffier aan 'Zuidbroek' verbonden



Senior gerechtssecretaris Melle Vos, die jaren achtereen werkzaam was op het kantongerecht in Zuidbroek, is druk bezig om de geschiedenis van het Zuidbroekster kantongerecht op schrift te stellen.

© NVHN/WLADIMIR VAN DER BURGH

was. In 1838 werden er overal in ons land kantongerechten ingesteld. Het gebouw aan de Spoorstraat in Zuidbroek kwam er in 1884. Van 1838 tot dat het nieuwe gebouw in gebruik werd genomen vonden de zittingen plaats in het café. De rechtspraak is daarentegen al veel ouder. Al in 1500 vonden er rechtszittingen plaats,

voorgezeten door de plaatselijke drost. Zijn taak werd later overgenomen door de vrederechter, die zitting hield in de plaatselijke kerk. Onder de kerk in Zuidbroek werd veroordeelden gevangen gezet in de kerker. Maar ook vonden er tussen 1500 en 1700 openbare rechtszittingen plaats en was het niet vreemd dat de veroor-

deelden ter plaatse werden opgehangen. Zo werd er in 1618 nog iemand opgehangen in het streekje Uiterburen, tussen Zuidbroek en Noordbroek, op de plek waar nu de Galgenweg ligt.

Als sinds 1965 heeft het kantongerecht geen vaste kantonrechter meer. De laatste 'echte' was mr. Evert Jan Bul-

der (1944-1965). Volgens Melle Vos was de man legendarisch. Dit kwam niet zozeer door zijn rechtspraak, maar had alles te maken met voetbal. Vanaf de twintiger jaren speelde hij in het eerste van de voetbalvereniging Bé Quick en schopte hij het zelfs nog tot het Nederlands elftal. Na zijn pensionering was er geen kantonrechter meer die er brood in zag om te worden verbonden aan Zuidbroek. Dit had alles te maken met de salariering. Aan het ambt waren klassen verbonden, de standplaats Groningen was eerste klasse, Winschoten tweede en Zuidbroek klasse drie. Achtereenvolgens werd Bulder opgevolgd door mr. Beenes, mr. Gimbriere, mr. Huizinga en mr. Hendriks. De laatste jaren nemen de zeven kantonrechters in de provincie Groningen om beurten zitting in Zuidbroek.

Merkwaardig in de geschiedenis van het kantongerecht in Zuidbroek is dat er van meet af aan werd gesproken over opheffing. Dat was onder meer het geval in 1939 en 1965. Door lobby's bleef het gerecht toen behouden. Maar vorig week besloot de ministerraad definitief tot sluiting over te gaan. Melle Vos doet daar niet weemoedig over: "Ik ben wel voorstander van opheffing, want het past niet meer in de huidige organisatie van het justitieapparaat."

NvHN J-2-00